

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra biologie a environmentálních studií

Posudek vedoucího práce

Bakalářská práce: Metodologie a metody ve výuce přírodopisu na základních školách
v letech 1918 - 1938

Předložil student: Tomáš Řezáč

Bakalářská práce se zabývá pozoruhodným tématem, které umožňuje učinit si základní představu o stavu vzdělávání žáků v oblasti přírodopisu na českých školách v meziválečném období a také nahlédnout do postupů a zvyklostí, jimiž se řídila tvorba učebnic v těchto letech. Z přístupu autora k tématu je také zřejmé, jak obtížné je převést nejnovější dobové vědění přírodovědy do přiměřeně didakticky zpracované učebnice, aniž by si rychlé tempo vědeckého poznávání přírody vynucovalo vytvářet v relativně rychlém sledu stále nové učební texty. Bylo proto nutné, aby se autor práce zaměřil především na dokumenty, které určovaly charakter a směr tvorby učebnic v uvedeném časovém období. Jde zejména o osnovy, jejich determinační znaky, ale také další závazná pravidla pro autory těchto učebnic. Autor práce se rovněž pokouší kriticky zkoumat i pozici učitele přírodopisu. Vychází z předpokladu, že každé období je svým způsobem jedinečné, neopakovatelné a originální a také učebnice ze zkoumaného období jsou toho dokladem. Je naprosto zřejmé, že takovéto téma by nebylo možné analyzovat bez odpovídajících a dnes již téměř nedostupných historických pramenů. Přístup k nim získal Tomáš Řezáč v především v Národním pedagogickém muzeu a knihovně J.A. Komenského v Praze a využil i osobních sbírek pamětníků zkoumaného období. Aby byl obraz o výuce přírodopisu v těchto letech co nejkomplexnější, zmapoval rovněž měsíční tematické plány a porovnal je s hodinovými dotacemi, jež byly jednotlivým tématům určeny, neboť tak vznikl konkrétní prostor, jenž měl být pro jednotlivé oblasti učiva využit. BP tak umožňuje učinit si ucelenou představu o dobovém vzdělávání v přírodopisu na tehdejších základních školách a rovněž do určité míry i o jeho proměnách v tomto historickém dvacetiletí.

Text předložené BP má 52 stran, je rozčleněn do osmi kapitol, přičemž kapitoly Osnovy a Učebnice přírodopisu obsahují ještě další oddíly. Poslední kapitolu pak tvoří informační zdroje. Cíle práce, totiž představit komplexní obraz tvorby učebnic přírodopisu v meziválečném období, byl podle mého soudu naplněn. Autor použil vhodné metody zkoumání, při zpracování tématu se opíral se o relevantní metody a využil dnes již obecně nedostupné historické prameny.

Formální stránka odpovídá požadavkům bakalářské práce, samotný text je napsán srozumitelným, poměrně originálním a inteligentním jazykem, neobsahuje chyby, což je v dnešní době vlastnost mimořádná.

Uvedená literatura je citována v souladu s příslušnými normami.

Celkově mám k práci tři drobnější připomínky. První se týká pojmosloví, kdy bych například navrhol přidržovat se v některých případech současné terminologie, druhá jazyka, kdy i v částech, které nejsou přímou citací textu, se nechal autor občas ovlivnit dobovým slovníkem, a konečně by nebylo nezajímavé, alespoň v ukázce poukázat na rozdíly s některou ze současných učebnic přírodopisu.

Celkově BP nabízí řadu věcných východisek, kterých by bylo možné využít v následném zkoumání.

Konstatuji, že bakalářská práce splňuje požadavky na tento typ kvalifikační práce, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 3. května 2015

RNDr. Vladimír Přívratský, CSc.